

Voorstel betreffende de kerkelijke onderzoeken (art. 5.2, 5.3 en 5.4 AKS)

Waarde zusters en broeders,

De regiovergadering van de regio Amsterdam-Haarlem heeft op voorstel van de kerk van Haarlemmermeer-Oostzijde op 12 nov. 2009 besloten de kerken in landelijk verband - door de kerk van Houten bijeen te roepen voor een Landelijke Vergadering - onderstaand voorstel te doen.

De kerken in de regio Amsterdam-Haarlem stellen de kerken voor de praktijk van de kerkelijke onderzoeken (examens) van hen die staan naar het ambt van Dienaar van het Woord zoals die zijn vastgelegd in artikel 5 (en de bijbehorende bijlagen) van ons Akkoord voor Kerkelijk Samenleven te herzien.

Bij een herziening gaan onze gedachten in de richting van een landelijk in plaats van een regionaal onderzoek voor het verkrijgen van preekconsent en/of de beroepbaarstelling (art. 5.2, 5.3 en 5.4).

In de bijlage vindt u een artikel dat de kerken in onze regio heeft doen besluiten u dit voorstel te doen.

Onze argumenten (met telkens een daarmee samenhangende vraag) zijn de volgende:

1. Het preekconsent en de beroepbaarstelling hebben een landelijk effect terwijl een niet-landelijke (namelijk: regionale) vergadering daarover beslist;
 - a. vraagt een landelijk preekconsent en een landelijke beroepbaarstelling om een (op z'n minst) boven-regionaal onderzoek?
2. Het verlenen van preekconsent en de beroepbaarstelling vragen om een onafhankelijk (onpartijdig) en goed gefundeerd oordeel dat op enige afstand van de kerkelijke omgeving van de kandidaat plaatsvindt;
 - a. staat de onafhankelijkheid en kwaliteit niet onder druk als de onderzoeken plaatsvinden op regionaal niveau?
3. Aangezien het om een landelijk preekconsent en landelijke beroepbaarstelling gaat, is het van belang dat voor alle kandidaten dezelfde maatstaven gehanteerd worden;
 - a. bestaat er in onze huidige regionale praktijk niet een (te) grote kans op rechtsongelijkheid als het gaat om het toelaten van studenten/kandidaten?
4. De interpretatie en de toepassing van art. 5.4 (bijzondere gaven tot het ambt van predikant) roepen op kerkelijke vergaderingen nogal eens discussie op;
 - a. zou het niet goed zijn als landelijk duidelijkheid zou worden verschaft over de toepassingsmogelijkheden van dit artikel?
5. Door de onderzoeken te laten houden door de regiovergadering bestaat het gevaar dat het veelal dezelfde regio's zijn die voor de onderzoeken 'opdraaien';
 - a. zou het geen aanbeveling verdienen om de bedoelde regio's te ontlasten en de onderzoeken te laten doen door een commissie waarin in ieder geval meerdere regio's vertegenwoordigd zijn?
6. Het komt voor dat een regiovergadering vanwege gebrek aan bekwame examinatoren deze (aanvullend) uit andere regio's moet betrekken;
 - a. nodigt dit gegeven niet uit om de twee bedoelde examens op een ander niveau dan het regionale te laten plaatsvinden?
7. Sinds enige jaren kennen onze kerken voor hen die predikant willen worden de verplichting om de eigen kerkelijke Ned. Geref. Predikantenopleiding te volgen;
 - a. is de noodzaak voor een geheel zelfstandig regionaal onderzoek daarmee niet afgenomen?

Als bijlage bij ons voorstel vindt u een document dat mogelijk helpt om zich wat in de achtergrond en geschiedenis van de kerkelijke onderzoeken te verdiepen.

Voorstel

Concreet stellen wij de kerken voor te besluiten:

1. een kritisch onderzoek in te stellen naar het hele terrein van de in art. 5 AKS genoemde kerkelijke onderzoeken inclusief de interpretatie van art. 5.4 (bijzondere gaven),
 - a. daarbij dient in ieder geval onderzocht te worden of het niet beter is deze onderzoeken op boven-regionaal niveau in plaats van op regionaal niveau te doen plaatsvinden;
2. dit onderzoek op te dragen aan een commissie ‘kerkelijke onderzoeken’;
3. deze commissie op te dragen de kerken met het oog op de eerstvolgende landelijke vergadering te dienen met een rapport en daarmee verbonden concrete voorstellen.

Bijlage bij voorstel regiovergadering Amsterdam-Haarlem inzake kerkelijke onderzoeken

De kerkelijke onderzoeken

Met ‘kerkelijke onderzoeken’ worden hier die onderzoeken bedoeld die gericht zijn op de toelating tot het ambt van predikant.

Onze kerken kennen drie onderzoeken (zie art. 5 en 6 van het AKS):

- het onderzoek van hen die een opleiding voor het ambt van predikant volgen en (in dat kader) preekconsent verlangen om de kunnen voorgaan in kerkdiensten;
- het onderzoek van hen die met goed gevolg een opleiding voor het ambt van predikant hebben gevolgd en verlangen beroepbaar gesteld te worden in de kerken;
- het onderzoek van hen die als kandidaat beroepen zijn door een gemeente en dat beroep hebben aanvaard.

Deze onderzoeken noemen we achtereenvolgens het preekconsent-onderzoek, het beroepbaarstelling- of toelatingsonderzoek en het afsluitend onderzoek. De laatste twee worden ook wel resp. het pr(a)eparatoir (= voorbereidend) en het peremptoir (= beslissend) onderzoek genoemd.

Alle onderzoeken richten zich op leer, leven en bekwaamheid (tot het ambt) van de kandidaat. Alle onderzoeken worden gedaan door de regiovergadering. Voor de eerste twee onderzoeken is dat de regiovergadering van de gemeente waartoe de kandidaat behoort. Het derde onderzoek wordt verricht door de regiovergadering waartoe de gemeente die de kandidaat (met succes) beroepen heeft, behoort.

In de AKS-bijlagen bij artikel 5 en 6 is nader omschreven hoe de diverse onderzoeken zullen plaatsvinden.

Achtergrond van deze examens en artikelen is dat de kerken zorgvuldigheid willen betrachten bij het toelaten tot het ambt van Dienaar van het Woord. Zij hebben - om zo te zeggen - de wacht betrokken bij de ‘opgang naar de kansel’.

Terecht! De apostel Paulus vermaande Timoteüs immers als volgt: *“Geef wat je in aanwezigheid van velen van mij hebt gehoord, door aan betrouwbare mensen die geschikt zijn om anderen te onderwijzen.”* (2 Tim. 2, 2)

Afgaande op de huidige praktijk kunnen we stellen dat de kerken op tweeërlei wijze aan deze apostolische opdracht voldoen.

In eerste plaats door te zorgen voor (een deel van) een eigen landelijke predikantsopleiding die verplicht gevolgd moet worden door studenten die predikant in onze kerken begeren te worden. Concreet: de regel is dat men zonder getuigenschrift van de NGP geen predikant kan worden in onze kerken. Uitzonderingen daarop vormen bv. degenen die gebruik maken van art. 5.4 (bijzondere gaven tot het ambt van predikant - de zogenaamde singuliere gaven) en wie als predikant overkomt uit een ander kerkverband.

In de tweede plaats voldoen de kerken aan de genoemde apostolische opdracht door hen die staan naar het ambt van dienaar van het Woord te onderzoeken op leer, leven en bekwaamheid. Deze onderzoeken vinden - zoals gezegd - plaats op regionaal niveau.

Samenvattend: een landelijke opleiding en regionale onderzoeken.

Vergelijking van de verschillende onderzoeken (met name aan de hand van de bijlagen bij het AKS) leert dat het onderzoek met het oog op de beroepbaarstelling het zwaarst en uitgebreidst is. Lag voorheen het zwaartepunt eerder bij het laatste (peremptoire) examen, nu ligt dat onmiskenbaar bij het tweede (het preparatoire) examen.

Ook de praktijk wijst dat o.i. wel uit. Een kandidaat die eenmaal beroepbaargesteld is, zal niet snel bij het afsluitende onderzoek worden afgewezen. Dit laatste onderzoek heeft eerder het karakter van een kennismaking met de ontvangende regio dan het karakter van een beslissend onderzoek.

Het onderzoek voor de beroepbaarstelling is dus in feite het ‘peremptoire’ (beslissende) geworden.

Geschiedenis

Onze kerken kennen sinds 1982 het eigen Akkoord voor (voorheen: van) Kerkelijk Samenleven. Dit akkoord zou je een afgeleide en gemoderniseerde versie van de Dordtse Kerkenordening van 1618-19 kunnen noemen.

Het is daarom wellicht zinvol om allereerst te zien wat op het punt van de kerkelijke onderzoeken het verschil is tussen ons AKS en de oude DKO.

In verband met ons voorstel is - denken wij - het belangrijkste verschil gelegen in art. 49 van de DKO. Dat is het artikel over de Deputaten. In dat artikel staat o.a. het volgende bepaald: *“Iedere Synode (bedoeld wordt vooral: de provinciale synode) zal ook eenigen deputeeren ... om, althans ten getale van twee of drie, over alle peremptoire examens der aankomende predikanten te staan.”* (In oudere versies van de DKO - de bovenstaande tekst is van 1905 - werd overigens over ‘alle examina’ gesproken!)

Op vraag waarom bij de peremptoire examens provinciale deputaten naar art. 49 DKO ter advisering aanwezig moesten zijn, antwoordt Joh. Jansen in zijn Korte Verklaring van de DKO (uitgave 1922-23): “anders zou de kandidaat alleen binnen het ressort dier classe toegelaten zijn, wyl de deputaten de overige kerken van het kerkverband vertegenwoordigen.”

Terzijde: voor een goed begrip van de DKO moet de lezer beseffen dat in de vorige eeuwen de provincies belangrijker waren dan nu het geval is. Kerkelijk gesproken leken de provincies wel beetje op een RK-bisdom. Veel zaken werden op provinciaal niveau afgedaan. O.a. omdat de overheid het samenkomen van de kerken voor een nationale synode tegenhield.

Mogelijk moet hierbij ook bedacht worden dat het reizen van de afgevaardigden tussen de verschillende provincies destijds heel wat lastiger was dan nu het geval is. Alles speelde zich veelmeer op provinciaal niveau af dan nu het geval is.

Dit gegeven roept de vraag op op welke wijze onze kerken bij regionale onderzoeken hebben gehonoreerd dat het bij deze onderzoeken gaat om een gebeuren met landelijke gevolgen. Kan - met andere woorden - een regionale vergadering zonder meer beslissen over wie landelijk in de kerken mogen voorgaan? Vraagt dit gegeven naast een landelijke opleiding ook niet om landelijke onderzoeken? Hetzij door de adviserende aanwezigheid van landelijke deputaten, hetzij door de onderzoeken naar landelijk niveau te tillen?

In de DKO handelt met name art. 4 over “de beroeping dergenen, die te voren in de dienst niet geweest zijn”.

De relevante passage in dit artikel luidt aldus: *“De wettelijke beroeping dergenen, die tevoren in den dienst niet geweest zijn, zoowel in de steden als ten platten lande, bestaat: Ten eerste, in de verkiezing, dewelke na voorgaande gebeden geschieden zal door den Kerkeraad en de Diakenen, met onderhouding van de regeling, die daarvoor plaatselijk in gebruik of door den Kerkeraad vastgesteld is, en van de kerkelijke ordinantie, dat alleen diegenen voor het eerst tot den dienst des Woords kunnen beroepen worden, die door de Classe, waarin zij wonen, praeparatoir geëxamineerd zijn; en voorts in Kerken met niet meer dan één Dienaar ook met advies van de Classe of van den hiertoe door de Classe aangewezen consulent, waar zulks tot nog toe gebruikelijk is geweest; Ten andere, in de examinatie of onderzoeking beide der leer en des levens, dewelke staan zal bij de Classe, aan welke de beroeping ter approbatie is voor te stellen, en geschieden zal ten overstaan van de Gedeputeerden der Particuliere Synode of eenige derzelve; ...”*

Het eerste wat Jansen in zijn Korte Verklaring over de examinatie opmerkt, is dat de zinsnede betreffende het classicale praeparatoire examen een latere toevoeging aan de oorspronkelijke tekst betreft. Aanvankelijk waren de kerken geheel vrij en konden zij beroepen wie zij wilden.

Dat heeft echter niet lang geduurd. De eerste vermelding van een voorbereidend onderzoek naar leer, leven en ambtsgevaren komen we tegen op de synode van Dordrecht, 1578. Overigens zonder dat daarbij onderscheid gemaakt werd tussen gestudeerde en ongestudeerde personen. Als één van de redenen voor een dergelijk onderzoek noemt Jansen de vrees voor “Arminiaansche ketterijen” (de leer van de latere Remonstranten). (De andere reden wordt gevormd door ‘de ongeordende toestand’.)

Cruciaal in verband met het vervolg is de opmerking van Jansen, waarin hij zegt: *“Vroeger hebben de kerken dit praeparatoir-examen wel aan de universiteit toegekend, maar uit vrees voor de Arminiaansche dwalingen trokken zij het weer aan zich ...”*. Dat moet wel slaan op de tijd rondom het begin van de 17^e eeuw.

Vergelijk hiermee wat Bos (dr. F.L. Bos, “De orde der kerk - toegelicht met kerkelijke besluiten uit vier eeuwen” (1950)) doorgeeft vanuit “Treurs 1563”: *“De studenten .. moeten voortaan zijn onderzocht en geëxamineerd door de dienaren der synode ...”*.

Verder merkt Jansen op: *“De Christelijk Gereformeerde kerk liet het door hare curatoren der Theol. School afnemen (na 1834) , en dit bleef bij de vereeniging der Christelijke Gereformeerde kerk met de Ned. Gereformeerde kerk (1892) aanvankelijk wel bestaan, maar de synode te Middelburg, 1896, besloot reeds, dat het praeparatoir-examen door alle candidaten in de H. Godgeleerdheid, ook die der Theol. School, door de classen moest afgenomen worden. En de synode van Utrecht, 1905, heeft het voor het eerst in art. 4 K.O. opgenomen.”*

Uit deze historische ontwikkeling is ook duidelijk hoe het komt dat in de CG-kerken, die niet met de vereniging in 1892 meegingen, de bevoegdheid tot beroepbaarstelling (en het verlenen van preekconsent) nog altijd bij het curatorium van de Theologische Universiteit van Apeldoorn ligt (zie art. 4 van de Kerkorde van de CG-kerken). Zo is het voor hen vanaf kort na 1834 altijd geweest! En dat kon ook, want er was (en is) voor deze kerken maar één opleidingsschool. Terwijl er na 1892 voor de Gereformeerden twee waren: de Theologische Hogeschool van Kampen en de Vrije Universiteit te Amsterdam.

Het principe van de vrijheid van studie maakt dat de onderzoeken door de kerken zelf gedaan moeten worden, hetzij op classicaal (regionaal), hetzij op provinciaal, hetzij op nationaal niveau.

Overzien we de geschiedenis van de Gereformeerde Kerken dan is duidelijk dat de onderzoeken nu eens aan de opleiding (of een daarmee verbonden college) werden toevertrouwd en dan weer door de kerken zelf werd gedaan. De geschiedenis laat een gevarieerd beeld zien.

Het is in dit verband nuttig om kennis te nemen van een rapport van Deputaten Kerkelijke Examina van de GKV (1996-98). Daaruit het volgende:

Het preparatoir examen is ontstaan in de kerkelijke praktijk van de zestiende eeuw. In het kader van hun opleiding (hetzij in plaatselijke 'colleges', hetzij aan een 'universiteit') kregen studenten de kans om in de openbare erediensten preekvoorstellen te houden. Ter bescherming van de publieke erediensten hebben de kerken toen een apart onderzoek ingesteld. In het kader van de groeiende spanningen van de remonstrantse strijd werd dit examen vervolgens extra aangebonden.

Was het preparatoir zo principieel verbonden met het voorgaan in de eredienst, praktisch werd het verbonden met het verkrijgen van een beroep. De preekvoorstellen bleken niet alleen voor oefening te dienen. Kandidaten konden zich zo ook presenteren aan de kerken met het oog op een beroep. Al snel werd als tweede element dan ook in het preparatoir onderzoek opgenomen dat het beroepbaar stelde.

Dit preparatoir examen is vanouds door de classes afgenomen. Zij waren destijds mede verantwoordelijk voor de opleiding van kandidaten. In eerste instantie mocht het om dezelfde en om praktische redenen ook door de 'universiteiten' worden afgenomen. Bij gebrek aan controle over de 'universiteiten' en na een lange serie slechte ervaringen hebben de kerken dit examen tenslotte helemaal aan zich getrokken.

Naar zijn aard was dit onderzoek een soort 'voorschot' op het eigenlijke examen. Wat onderzocht werd was dan ook in principe hetzelfde als bij het peremptoer examen: leer en leven van de kandidaat. Alleen

kwantitatief werd een beperking aangebracht. De wel onontkoombare herhaling die dit opleverde werd in de loop der jaren deels opgevangen door een soort werkverdeling tussen preparatoir en peremptoir examen. Dat neemt niet weg dat de problematiek van de inhoudelijke herhaling de onafscheidelijke schaduw vormt van deze opzet.

5.4 Ontwikkeling

Deze basis-structuur van een voor-onderzoek dat toestemming geeft om te proponeren en beroepen te worden en een definitief onderzoek dat toelaat tot het ambt van predikant is in feite vanaf de zeventiende eeuw tot op de dag van vandaag behouden gebleven in de gereformeerde kerken. Alleen in Friesland en een korte periode in de Afscheiden kerken functioneerden andere regelingen.

In de manier waarop deze structuur wordt ingevuld weerspiegelt zich echter heel sterk de kerkelijke en theologische situatie van de dag. Van het begin af vormde het onderzoek naar de leer het zwaartepunt van de examens. Daarin ontmoeten we niet alleen een bijbels principe, maar ook de algemene kerkelijke praktijk waarin tot voor niet al te lange tijd het werk van de predikant zich voor een zeer groot deel beperkte tot prediking en onderwijs. De hele vormgeving van de kerkelijke examinatie is daarbij niet los te denken van de bijzondere kerkelijke situatie waarin de opleiding tot de dienst van het Woord niet in kerkelijke handen was, maar aan publieke (provinciale) 'universiteiten' plaats vond. De overtuiging dat de kerken deze opleiding nog zelfstandig moesten toetsen is al in de jaren van de remonstrantse twisten diep in het gereformeerde bewustzijn gegrift. Tot op de dag van vandaag zijn de kerkelijke examens meer georiënteerd op de theologische opleiding dan op de komende kerkelijke praktijk.

De nadruk op het onderzoek naar de leer impliceerde overigens niet dat alleen maar dogmatiek gevraagd werd. Bedacht moet worden dat de basisregelingen rond de kerkelijke examens allemaal stammen uit de tijd dat de theologische vakken nog vrijwel allemaal 'ingevouwen' zaten in de dogmatiek. Feitelijk kwamen van het begin af ook ethiek, kerkrecht en voorvormen van de ambtelijke vakken aan bod. Wanneer met de tijd ook de opzet van de theologische faculteit verandert en de verschillende vakken duidelijker van elkaar onderscheiden worden, komt dit telkens (na enige tijd) terug in de beschrijving van de opzet van het examen. Effect van een en ander was daarbij wel dat de toch al aanwezige herhaling tussen beide examens werd uitgebreid tot een dubbele herhaling van veel wat al op het theologisch examen aan de opleiding een plaats had.

Vanaf het eind van de vorige eeuw wordt de theologische oriëntatie van de kerkelijke examens meer en meer als problematisch ervaren. Verschillende generale synoden krijgen te maken met vragen uit de kerken om de regelingen zo aan te passen dat het kerkelijk karakter van de examens in onderscheid van het theologisch karakter van het universitair examen meer uitkomt. Tot op de laatste keer dat dit thema op een generale synode inhoudelijk behandeld is (G.S. Rotterdam-Delfshaven 1964/5) heeft dit echter niet tot fundamentele wijzigingen geleid. Het argument dat de kerken een zelfstandig recht en ook de plicht hebben de afgeronde opleiding van kandidaten te toetsen bleek te sterk.

Van het begin af aan is niet alleen 'theologie' gevraagd bij de kerkelijke examens. Een belangrijk onderdeel is altijd geweest de beoordeling van een preekvoorstel. Onder invloed van de Nadere Reformatie en de meer algemeen groeiende nadruk op de persoon en de persoonlijke overtuiging is bovendien bij het preparatoir examen een onderdeel toegevoegd waarin naar de motivatie (beweegredenen) van de kandidaat wordt gevraagd. Het is echter tekenend voor de dominantie van de 'theologie' dat in de praktijk van de examinatie deze op het eerste gezicht meer 'kerkelijke' onderdelen meestal losse componenten bleven. Ze mengden zich niet met de rest. De behandeling zowel van het beweegredenen-onderzoek als van het preekvoorstel kreeg vrijwel overal een prealabel karakter: pas als dit in orde was kon met het (eigenlijke?) examen begonnen worden.

Vragen bij de NG-praktijk

Uitgangspunt bij de onderzoeken is dat de kerken hebben te waken over de toelating tot het ambt van predikant. De kerken hebben dit uitgewerkt in - naast een gedeeltelijke eigen opleiding - de kerkelijke onderzoeken die op regionaal niveau plaatsvinden. Zij hebben de toelating dus zeker niet aan de - al dan niet kerkelijke - opleiding overgelaten. Terecht!

De vraag is echter of wat landelijke gevolgen heeft - een predikant is immers niet alleen predikant van een plaatselijke gemeente maar ook van het landelijke kerkverband - wel regionaal kan worden afgedaan. Moet op de één of andere wijze het landelijke verband niet actief betrokken worden bij de onderzoeken? In ieder geval bij het onderzoek dat de beroepbaarstelling beoogt? In de praktijk is dat onderzoek immers de belangrijkste poort waardoor iemand predikant in de NG-kerken wordt!

Naar onze mening dient op dit punt onze regelingen herzien of aangevuld te worden.

Een onderzoek - zeker als dat cruciaal is voor zowel de student-kandidaat als de kerken - moet ernstig genomen worden. Het mag geen sinecure worden.

Letten op de inhoud van de diverse onderzoeken kan zonder meer gesteld worden dat de onderzoeken echt iets voorstellen. Menige kandidaat wordt dan ook door de toeschouwers beklaagd vanwege de lengte en omvangrijkheid van de onderzoeken. Het is ook werkelijk niet niets om op één avond - na de beoordeling van een preek - bevraagd te worden op maar liefst zes onderdelen, zoals bij het beroepbaarstellingsonderzoek het geval is. En dat niet zelden voor het forum van familie, vrienden en gemeenteleden. Voor de student-kandidaat een ware slijtageslag!

Ook bij de examinerende vergadering bestaan dan ook niet zelden gevoelens van medelijden, zodat bij eventuele twijfel de twijfel gemakkelijk in het voordeel van de geëxamineerde uitvalt.

Een onderzoek vraagt om een oordeel. En dat oordeel moet gefundeerd zijn. Het vraagt om een setting waarin dat enigszins is gewaarborgd. De vraag is of die gewenste setting in onze huidige praktijk wel aanwezig is.

Ten aanzien van de rechtspraak - waarbij het immers ook om een oordeel gaat - is het gangbaar om als een vereiste te stellen dat de rechtspraak onafhankelijk en onpartijdig moet zijn. In het wereldlijke recht zijn regelingen getroffen om deze onafhankelijkheid en onpartijdigheid te waarborgen.

Wij denken dat ook voor het oordeel waarin het kerkelijke onderzoek uitmondt deze criteria gehanteerd zouden moeten worden. En des te strenger naarmate het onderzoek belangrijker is.

De vraag is of een regiovergadering de onafhankelijkheid en onpartijdigheid wel voldoende kan waarborgen. Met andere woorden: zullen in onze kerkelijke setting niet gemakkelijk oneigenlijke elementen een - mogelijk - doorslaggevende rol gaan spelen?

We denken daarbij aan het gegeven dat onze regio's en onze kerken klein zijn. Er is daardoor al gauw een 'ons-kent-ons'-sfeertje. Dat komt de zakelijkheid - onafhankelijkheid en onpartijdigheid - van het onderzoek in ieder geval niet ten goede.

Dat is helemaal het geval als het onderzoek plaatsvindt in de regio waarin de student-kandidaat is opgegroeid en o.a. de gemeente (en predikant) die min of meer trots is op 'haar' ('zijn') student mede moet bepalen of de persoon in kwestie beroepbaar gesteld kan worden.

En dan hebben we nog niets eens over de familie en vrienden die op de publieke tribune zitten en het waarschijnlijk niet zullen billijken als hun kind, man, vader, vriend wordt afgewezen. Om maar te zwijgen van de aanwezigheid van een gemeente die voornemens is de beroepsbrief te overhandigen zodra het onderzoek is afgerond! Wie durft/kan in die setting nog onafhankelijk en onpartijdig oordelen? Niets menselijks is ons vreemd! Met mogelijk alle nare gevolgen van dien!

Wij vragen ons vanwege bovenstaande af of het niet gewenst is om het onderzoek omwille van de gewenste onafhankelijkheid en onpartijdigheid niet op een ander niveau te doen plaatsvinden?

Er is nog een punt dat in dit verband aandacht behoeft.

We verwijzen daarbij naar rapporten zoals die op de LV van Zwolle hebben gediend (rapport 47.1.7 pag. 1, rapport 47.1.6 pag. 2).

Het gaat om het punt van de rechtsgelijkheid tussen de verschillende regio's.

In de genoemde rapporten wordt gezegd dat de regels "niet altijd op gelijke wijze worden toegepast door de regio's". En ten aanzien van art. 5.4 (bijzondere gaven) dat niet altijd duidelijk is hoe in deze tijd art. 5.4 AKS moet worden gehanteerd.

Kortom: waar de ene regio de regels streng hanteert gaat de andere regio er 'losjes' mee om.

Een dergelijke praktijk kan uiteindelijk niet bevredigen en er mogelijk toe leiden dat kandidaten hun leven zo proberen te leiden dat zij in een zogenaamde gemakkelijke regio terechtkomen.

De vraag is derhalve of uit het oogpunt van rechtsgelijkheid niet naar meer uniformiteit moet worden gestreefd? En kan die uniformiteit niet het beste en gemakkelijkste bereikt worden door de onderzoeken - in ieder geval de twee belangrijkste - landelijk te laten plaatsvinden?

Tenslotte nog een paar minder belangrijke aspecten.

In de eerste plaats: het onderzoek voor het preekconsent en de beroepbaarstelling moet vaak door dezelfde regio's gedaan worden. Studenten die in bv. Apeldoorn studeren en wonen komen automatisch bij de regio Arnhem terecht. (En anders is het vaak de regio waarin men is opgegroeid!)

In de tweede plaats: onze regio's zijn relatief klein waardoor het nogal eens voorkomt dat examinatoren uit andere regio's geleend moeten worden.

Mogelijk moet ook bedacht worden dat niet alleen het afleggen van een examen, maar dat ook het afnemen van een examen een kunst is! Met andere woorden: niet iedereen is in staat om op een goede wijze een examen af te nemen.